

בישה וכלימה ח'ו' ובש"כ בלימוד עניני הקרבנות שמקור בזה חלק גדול מספר התורה רוב ספר ויקרא וגם כמה פרישות שלמות בספר שמות במדבר דברים אם לא נראה לשם לב ללמוד אותם בביאורים המסורה לט בתורה שבע"פ וכפי שהעתיקה לט חכמי המשנה והגמרא כמה יגדל ח'ו' בלימתו שחלק גדול מכל חקי התורה כמו ו' נחשבו דט ח'ו', ובפרט שהגביא האחרון במאמרי האחרון צוה לט מראש ע"ז שניתן לב ליכוד חקים ומשפטים שבתורת משה שבזה לא יחריב העולם ולא שמת לבט על זה וכאשר נתבונן כהיום בכל מקצועות התורה לא תחסר הידיעה מכלל ישראל אבל בחלק הזה בעוה"ז כמעט נחסרה הידיעה לאל (אם לא ליחידים שבודד) ומה נשיב להקב"ה ע"ז (*) וכבר העיר ע"ז הרמב"ם בחקירתו במסכת זכחים שהרבה מבני תורה אינם יודעים בעוה"ז מן הקרבנות אף מה שנאמר בהם פסוקים רבים . וכמה צער יצטרע הש"ת כשכלל ישראל לא ידעו להשיב בחלק התורה הזה כמו שאב מצמער על בנו כשמתבייש ולא ידע להשיב לשואלו : **וגם** עלבון גדול הוא להתורה כשישאר חלק גדול ממנה פגועה אצל כלל ישראל שלא יתנו לב להעמיק בה ולדרוש מענינת הדכמה הצפונים בה ובכל בשם ספר חסידים והקב"ה הלא בודאי יתבע את זה לעתיד לכא כדאיתא במדרש משלי פ"י אמר ר' ישמעאל בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לרדוף את העולם כולו בעסק ירושפט וכיוון שחלמיד חכם בא לפניו ואמר לו כלום עסקת בתורה ואומר הן אמר לו הקב"ה הלא יודעית לי אמור לפני מה שקרית ומה ששנית מבאן אמרו כל מה שקרא אדם יהא חפוס בידו ומה ששנה תהא חפוס בידו שלא השיגו בישה וכלימה ליום הדין היה ר' ישמעאל אמר או לאותה בישה אי לאותה כלימה וע"ז ביקש דוד מלך ישראל בחפזה ובתחנונים לפני המקום ואמר ה' בוקר תשמע קולי בוקר אערך לך ואצפה (הייט) שאני אערוך ואסדר בע"פ כל הלמודי ואצפה שלא אתבייש בבוקר שהיה עושה"כ) בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה הקב"ה דופך פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברים בו והם נוטלין אותו ומשליכין לגיהנם בא מי שיש בידו שני ספרים או שלשה הקב"ה אומר לו בני כל ההלכות למה לא שנית אותם אם אומר לךם הניחוהו מוטב ואם לאו וכו' בא מי שיש בידו הלכות אומר לו בני תורת כהנים למה לא שנית וכו' (הייט) לימוד תורת הקרבנות וכפי שביאור חז"ל בתוי"כ עכ"ל המדרש . ואם כן כמה מן החוב מוטל על הכל להתחזק גם בלימוד סדר הזה כדי שלא יתפשי בו לע"ל וכמה תגדל שמחתו לנצח כשיבוא הקב"ה לדרוש ונדר מה להשיב :

והנה זאת מה שכתבנו למעלה שבלימוד סדר הזה יסיר עלבון מהתורה עוד יגדל בזה כבודה כי טרם לימוד הגמרא ידמה בעיניו כמה מקראות סתומים ותורמים חסידים ויתרים אבל אחרי שראה מה שדרש חכמינו ו"ל על כל חיבה וחיבה ואות ואות תילי הלים של הלכות יראה בזה הדר כבוד התורה שבכל אות ואות רמזים הלכות גדולות וזהו כבודה של התורה כדאיתא במשנה סוף סוטה משמח ר"ע וכו' עיי"ש בפירוש רש"י . ובזכות זה שמכבד את התורה יגדל הקב"ה את כבודו כמו שאמר חז"ל כל מי שמכבד את התורה נופו מכובד על הבריות וכמו שנאמר במשלי תכבדך כי תחבקנה :

פרק ז בו יבואר גדול זריזות האדם בחייו להשיג כל חלקי התורה כי בזה יהיה מאושר לנצח :

כתיב דברים (ל' ב') כי לא דבר ריק הוא ממך כי הוא חייבם והבנות שהתורה הק' אינה דבר נפרד מנפש איש הישראלי שאפשר לדרוך אותה ולהפרידה ממנו ורק היא עצם חיות נפש והתורה לנפש איש הישראלי היא ברוגמט נשמה שבשם שהנפש מחיה את הגוף שבהתהלכה ממנו יסתלק חייו וילגמי כי התורה היא נשמת חיים להנפש שבלעדיה נחסר להנפש חיותה וקדושתה לאור באור החיים . וכן אמרו לענין תחית המתים כי מל אורות מלך כל מי שיש בידו אור תורה אור תורה מחייתו כל מי שאין בידו אור תורה אין אור תורה מחייתו (אם לא מי שהחזיק לת"ח כמו שאמרו בגמרא סוכות ק') וחלו שאמר הכותב כי לא דבר ריק הוא עצם חייבם וכן אמר הכותב (דברים ד') רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח וגו' ולמדו מזה באבות שכל השיבח דבר אחד ממשנתו הרי הוא כאלו מתחייב בנפשו וכן אמרו בספרי על פסוק זה משל למלך שממר צפור דרוור לעבדו אמר לו כמדתה אתה שאם אתה מאבדה שצפד בדיע אני נוטל ממך אלא נשמתיך אני נוטל ממך ולפי משי"ב איט בגדר עונש אלא שכן הדבר בהכרח שהתורה היא נשמת הנפש המוחה אותה לנצח ולכן כל מה שמגרע האדם מחלק התורה שעליו להשיג בימי חייו הוא מגרע

איש שמתחזק בהם וכוותו נדור לפני הקב"ה . והתורה היא אי המצוה והיא חרשת טובתו ומנינה עליו ומוכרז לחי עולם וכו"כ בספר חסידים וז"ל בסמך ק"ה כל מצוה שאין לה חרש ואין שיבקש אותה תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה וכו' שהמצוה מקטרת ואומרת כמה נרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכל , וכתב עוד בסמך רס"א ארוב את המצוה הרומה למת מצוה שאין לה עסקים כגון שרתאה מצוה בזויה אי תורה שאין לה עסקים כגון שרתאה שבני עירך לומדים מיעד וסדר נשים תלמוד סדר קדשים וכו' וחקבל שבר גדול כנגד כולם כי הם דיוגמת מה מצוה אותן מסכתות ואותן הלכות שבני אדם אין רגילין בהן וכו' עיי"ש וגלמוד זה עוד בק"ז דררי' מה מצוה הוא רק חומר בעלמא בלא נפש ואעפ"כ מפני שהיה החומר הזה מלפנים מקום משכן לנפש הישראלי הקפידה התורה על ביוזו והתירה אפילו לכה"ג ונידר לסמא לו ולעסק בצרכיו כדי שלא יהיה מונח בביוזו כדאיתא (בברכות דף כ') ק"ו בענין התורה הק' שהיא יקרה מפגעים והיא שעשעויה של הקב"ה כמש"כ ואותה אצלו אמן ואותה שעשעויה יום יום אם חלק גדול ממנה מונח בקרן זיוות ואין לו חרשין כלל כמה אנט מתייבין לחוש לכבירה ולהתעסק בזה כדי שלא תהי' עלובה כ"כ והחושש לכבוד תורה ה' בודאי יהיה מוכבד לנצח מן הקב"ה וכמש"כ כי מכבדי אבכר כי התח אשר קעת אין ניכר הדרתו לעיני הכל ע"י לימוד הזה כי לא הכל מכינים עליו ואיטל הבקי בו לדבר כמעט עם שים אדם בהלכותיו (אם לא עם יחידיו הדור) תחת זה יגדל כבודו לע"ל כי ה' יכבדנו לעיני הכל עובר שכיבר את תורתו . ומלבד כל אלה צריך כל אדם קקות ולחכות שבקרב יהיה זמן הגאולה ויהיה נוגע ידעתו למעשה ויבואו הכל וידרש ממנו וכמו שכתב הגר"א [בביאורו לאגרות ברטות] וז"ל כמי שחזרה שיהיה עתה בזול מוב לקנות שסופה להתייקר כן בתורה דבר שאין העולם לומדים אותה עיין עליה ולמוד

פרק ו יבואר בו הכתוב זכרו תורת משה עבדי אשר וכו' חקים ומשפטים :

הנה מלאכי הנביא האחרון סיים סוף נבואתו וזכר תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חקים ומשפטים וכתוב אחריו הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה' הגדול והטרא וגו' פן אבוא וזכיתי את הארץ חרם ופירש בספר המנהיג בשם הראב"ד דהאי פן אבוא על פסוק דזכרו תורת משה קאי דהיינו שיתנו לב ליכוד תורת משה שבזמן שיבוא יום ה' הגדול והטרא ולא יוכרו תורת משה יתרים את כל הארץ וכיבאר הדברים עפ"י מה דאמר הגמרא בע"ז (דף ב') לעתיד לבוא מביא הקב"ה ספר תורה ואומר מי שעסק בה יבוא וישל שכו ויתקבצו כל האומות וישאל להם הקב"ה כמה עסקתם וישבו הרבה כרכים כבשנו והרבה נשרים נשרנו וכולם לא עשית אלא שבביל ישראל שיעסק בתורה וכו' ואח"כ ישאל להם כלום יש בכם מגיד זאת שנאמר כל הגים נקבצו יחדיו ואספא לאומים מי בהם יגיד זאת ואין זאת אלא התורה שנאמר זאת התורה אשר שם משה וכו' וזכות הדברים משם דכל כריאת שמים וארץ וקיומה הוא בשביל התורה כמו שכתוב אם לא בריתי יוםם ולילה חקת שמים וארץ לא שחתי ולכן יתלו עצמם בישראל שיאמרו שהיו מסייעים לישראל כדי שיתעסק בה ויתפש בזה שאין דבריהם אמת כדאיתא שם ובדאי יתחד הקב"ה אח"כ לישראל לשאל אותם אם זוכרים הם את התורה וכן איתא במדרש משלי פ"י והעתיק לקמן ואם ימצא אותם שרים זוכרים את התורה בודאי יפיק רצון מלפניו ית' ויתקיים כל העולם על ידם ואם ח'ו' לא ידעו יתרים את כל הארץ כי העולם מתקיים רק ע"י התורה ובכל . והנה צוה הכותב שלא די לט שנוכר רק את המשפטים לב שרם דיני ממונות וכל הדינים אשר בין איש לרעהו כ"א שנוכר גם את החקים ונתן להם הכותב יתרון שבעה חקים אותם למשפטים וידע שכל עניני קרבנות הם בכלל החקים וכמו שכתב הרמב"ם בסוף הלכות מעילה [וז"ל שם וכל הקרבנות כולן בכלל החקים אמרו החכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד שבעשית החקים והמשפטים וזכין הושרים לחי העולם הבא והקדימות התורה צווי על החקים שטומן ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אדם האדם וחי בהם עכ"ל] ומה שכתוב וזכרו ולא אמר עשו היינו מפני החקים שבזמן הגלות אין לט בהם עשייה בפועל כ"א ללמוד ולזכור את כל חקיהם :

ועתה נבוא לענינו שאפ"י אם ימצא פרשה אחת מן התורה שחגרע ידיעה ביאורה מישראל בעת שישאלם הקב"ה גם כן ישינו

(*) וצוית לריכין אנו להסבון אפי' כמה יסוס מונכר לע"ל גדולתו ותפארתו על ימר כל העכו"ס . העיקר בדיועתנו בתורה שבע"פ שכתב שישאל הקב"ה לעינים מי בכס יגיד זאת ויצאו כולם העתקוהים מתורת משה (אשר תורת ה' מועתק כמעט בכל אומם ולשון) אבל לא ידעו את ביאורם המסורה לט ע"ס מסיני כדאיתא במדרש תנחומא וז"ל שם על הפסוק כתב לך את הדברים האלה וגו' אכתב לך רובי תורות כמו זר נחשבו אחר ר' יסודם בר שלום כשאמר הקב"ה למשה כתב לך ביקש משה שיהא גם המשה ככתב ולפי שאלה הקב"ה שהעכו"ס עתידים לתרגם את המורה ולסיות קוראים בה וסס אומרים אנו ישראל כו' אומר להם הקב"ה אתה אומרים שאתם בני אנוש וידע אלה מי שמסמורין שלי [אפי' ענין סוד וסמך] הם בני ואנו איה ו המשה שנתנה ע"פ כו' שנאמר אכתב לו רובי תורות ואם כן כמו זר נחשבו אלה אכן להם מקרא בכתב ומשה צע"ס עכ"ל התנחומא . וא"כ אם ח'ו' גם כן יקראל לא ידעו להשיב על חלק גדול מן התורה את ביאורו הלא כמו זר נחשבו ח'ו' כהם סמך :

ב ב